

Реформування державної підтримки малого підприємництва

Нескороджена Л.Л., завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПІ НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Відповідно до ст. 55 ГК України суб'єктами малого підприємництва є: фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Однак дане визначення має фактично суто теоретичне значення, адже не дає ніяких переваг. Наприклад, в сфері оподаткування термін «суб'єкти малого підприємництва» не застосовується. Глава I розділу XIV Податкового кодексу України, яка регулює питання спрощеної системи оподаткування, звітності та обліку, не застосовує такий термін, як «суб'єкти малого підприємництва». В зазначеній главі передбачено, що будь-яка юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим цією главою, та реєструється платником єдиного податку в порядку, визначеному цією главою. Тобто, якщо проаналізувати критерії, яким повинна відповідати юридична особа чи фізична особа – підприємець для переходу на спрощену систему оподаткування, передбачені в ст.291.4 Податкового кодексу України та критерії поділу суб'єктів господарювання на суб'єктів малого підприємництва, передбачені ч.3 ст.55 ГК України, то вони не тотожні.

Відповідно до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» суб'єкти малого підприємництва мають право на державну підтримку, а саме: 1) часткову компенсацію відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів суб'єктів малого і середнього підприємництва; 2) часткову компенсацію лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями; 3) надання гарантії та поруки за кредитами суб'єктів малого і середнього підприємництва; 4) надання кредитів, у тому числі мікрокредитів, для започаткування і ведення власної справи; 5) надання позик на придбання і впровадження нових технологій; 6) компенсацію видатків на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами; 7) фінансову підтримку впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій; 8) інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки)

Однак ст.13 зазначеного Закону передбачає, що державна підтримка не може надаватися суб'єктам малого підприємництва, які:

1) є кредитними організаціями, страховими організаціями, інвестиційними фондами, недержавними пенсійними фондами, професійними учасниками ринку цінних паперів, ломбардами;

2) є нерезидентами України, за винятком випадків, передбачених міжнародними договорами України;

3) здійснюють виробництво та/або реалізацію зброї, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, обмін валют;

4) здійснюють надання в оренду нерухомого майна, що є одним з основних видів діяльності;

5) визнані банкрутами або стосовно яких порушено справу про банкрутство;

6) перебувають у стадії припинення юридичної особи або припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця;

7) подали завідомо недостовірні відомості та документи під час звернення за наданням державної підтримки;

8) мають заборгованість перед бюджетом, Пенсійним фондом України, фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

9) отримали державну підтримку з порушенням умов її надання або умов щодо цільового використання бюджетних коштів, що доведено в установленому порядку;

10) отримують аналогічну за видами державну підтримку, строк надання якої не закінчився.

Тобто, навіть якщо суб'єкт господарювання відповідає вимогам ч.3 ст.55 ГК України, однак він займається такими видами діяльності, як кредитування, страхування, є депозитарієм тощо, розраховувати на державну підтримку він не вправі.

Недоліком українського законодавства про мале підприємництво є велика різноманітність підзаконних актів. Суттєвою перешкодою для подальшого розвитку малого підприємництва є те, що багато законодавчих актів не є актами прямої дії, а для їхньої реалізації органами виконавчої влади розробляється безліч підзаконних актів (інструкцій, наказів, листів, вказівок), що регулюють різні питання діяльності суб'єктів господарювання. Підзаконні акти систематично змінюються, уточнюються, доповнюються, тому громадянам, що вирішили зайнятися підприємницькою діяльністю, важко в них розібратися й на практиці керуватися ними. Тому варто, змінити підхід до реформування господарського законодавства в сфері малого підприємництва через зменшення кількості підзаконних нормативно-правових актів та врегулювання положень підприємництва відповідними законами.

До питання про предмет корпоративного права

Петрина В.Н., професор кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС, кандидат юридичних наук

В українській юридичній літературі немає єдиної концепції корпоративного права як системи відповідних правових норм та єдиної